

Eğer düşünülecek olursa anlaşılır ki gayrimenkul sahiplerinin hepsi zengin değildir. Mühim bir kısmı uzun seneler mahrumiyet içerisinde çalışarak, memuriyet hayatında binbir sıkıntı çekerek biriktirdikleri para ile hayatlarının son senelerini ıstırap ve meşakkat altında geçirmek için bir akaar edinmişler ve onu kiraya vererek hayatlarını temin etme yoluna gitmişlerdir. Şimdi bu tadil kanunu onları yine aynı sıkıntı içerisinde bırakmakla iktifa etmiyor. 5020 numaralı kanunun kabul ettiği bazı yardımları da bertaraf etmiş oluyor. Meselâ bu maddede ev sahibi bir sayfiyeye sahip olursa kendi evinde oturamaz mânasında anlaşılıyor. Halbuki sayfiye başka, asıl oturması lâzımgelen ev başkadır. Sayfiyeye malûmu âliniz bir ihtiyaç dolayısıyla yazın gidilir. Ev sahibinin illâ sayfiyesi var diye yaz, kış orada oturmaya icbar etmek hakkımız değildir. İstanbul'da, çocukluğumdanberi hatırlıyorum, eskidenberi orta halli ailelerin, 500 - 600 kuruş maaşlı ailelerin hem şehir içerisinde bir evleri bulunurdu hem de bir sayfiye evleri bulunurdu. Bunlar her sene sayfiyelerine giderlerdi. Belki yangından sonra evlerini kaybetmiş olanlar sayfiyelerini daimî ev haline kalbetmiş olabilirler. Fakat evi ve sayfiyesi olan da pek çoktur. Onlara kiraya verilmiş olan bir evi kendi ihtiyacı için kullanmak zaruretinde ise ve Kanun da buna müsait ise, hayır senin falân yerde sayfiyen vardır, gidip orada oturacaksın, bu evde oturamazsın demek daha doğrusu tasarruf haklarına ve insan haklarına uygun gelmeyen bir tekliftir. Esasen Millî Korunma Kanunu zaten gayrimenkul akaar sahiplerine kâfi derecede zorluk vermektedir. Onların kazançlarını son derecede tahdit etmiştir. Bir de onları başka kayıtlarla büsbütün bağlamak doğru değildir. Binaenaleyh bu maddenin kabul edilmemesini veya ıslah edilmek üzere tekrar Komisyona iadesini, veya tamamen reddini rica ediyorum.

ABDÜRRAHMAN KONUK (Bursa) —

1. 5020 sayılı Kanun mesken ihtiyacı için tahliye sebebini düzenlerken şart olarak sadece «Konut ihtiyacını» göstermiş ve bu ihtiyacın mevcudiyet hallerini hâkimin takdirine bırakmıştır.

Şimdiki teklif bu ihtiyacı üç ayrı hükümler tahdit etmektedir. Mesken ihtiyacı için tahliye talebi üç sebeple mümkün olacaktır:

I. Tahliye istenen gayrimenkul sahibi ile birlikte otururken evlenmiş olan çocuklar için tahliye istenebilecek.

II. Kiracı bulunduğu evden bu kanun gereğince çıkarılmış olan çocuklar için keza tahliye istenebilecek.

III. Mal sahibi kendisi için aleltlak tahliye talebinde bulunabilecek.

Teklif bu üç sebeple tahliye için umumi bir şart olarak: yazlık veyahut başka ad altında ikinci bir evi olmamak şartını da koyuyor.

Çocuklar için tahliye sebeplerini iki hal ile, yani birlikte otururken evlenmek ve kiracı olduğu yerden tahliye edilmek halleri ile tahdit etmek kanaatıma yanlıştır. Çocuklar için mesken ihtiyacını bu iki sebep derecesinde kuvvetle hissettiren diğer halleri aynı kanunun dışında bırakıyoruz. Tâyin edildiği şehirde, babasına ait kiraya verilmiş bir evi olduğu halde onu tahliye ettiremeyip, başka bir ev araması reva mıdır? Böyle bir şahsın durumu, o evde oturan kiracıdan daha az mı müşküldür. Kiracı bulunduğu evden bu kanun mucibince tahliye edilen çocuklar için, tahliyesini kabul etme zaruretine ise, tâyin edilme dolayısıyla oturduğu evi terketmek zorunda kalarak geldiği şehirde evsiz kalan çocuklar için de tahliye sebebi aynıdır. Mesken ihtiyacının hâkim tarafından takdiri sırasında ikinci bir boş evin bulunmaması hali evleviyetle dikkate alınacaktır. Bugüne kadar tatbikat, değil ikinci bir boş evin bulunması, oturduğu evi kiraya verip kendisi bir kira evine geçen şahsın bilâhara tahliye talebinde bulunamayacağı mahiyetinde cereyan etmiştir. Bu itibarla, çocuklara ait mesken ihtiyacı sebeplerini tahdit etmek, adâletsizlik olacak ve diğer sebeplerin içinde kıvrandığı şahıslar mağdur hale düşeceklerdir. Hele ikinci bir boş ev sahibi iken tahliye istenemeyeceğine dair kayıt tamamen fuzulidir. Mesken ihtiyacının hangi hallerde bulunamayacağı hâdiselere göre takdir olunmalıdır.

2. Kanun mesken ve sanat ihtiyacı için tahliye sebeplerini de hâkimin takdirine bırakmış bulunuyordu. Hatırlarsanız ki 5020 sayılı kanun kabul edilirken Geçici Komisyon raporunda mevcut bu ihtiyacı sınırlı şartlar geniş tartışmalara sebep olmuştur. Denilmişti ki, mesken ihtiyacını «Bir nevi ticaret ve sanatla işgal etmekte iken askerlik, hastalık gibi zaruri